

4. HET KERKMEUBILAIR

Ten allen tijden werden in elk kerkgebouw speciale aandacht en zorg besteed aan het kerkmeubilair. Men wilde steeds het nuttige aan het aangename, het functionele aan het stijlvolle en sierlijke paren.

Zo men dit tijdens de vorige eeuwen in de mooiste en duurzaamste houtsoorten vervaardigde, dan is dit sinds enkele decennia veranderd. De oorzaak is eenvoudig : de kostprijs en de schaarste van de edelste houtsoorten, eik en beuk, best geschikt voor de meubelnijverheid, benevens de zeer hoog oplopende loonkosten maken het praktisch onmogelijk nog zulke kunstwerken in deze dure materie te laten maken voor onze kerken. Gelukkig de parochies die nog degelijk uitgerust zijn in dit opzicht. Het voorgeslacht heeft dat in grote gemeenschapszin ons en de volgende generaties edelmoedig nagelaten.

1. **De altaren.** Eeuwen geleden was het hoogaltaar toegewijd aan het H.Kruis. In 1576 vinden we al Sint-Amandus als patroon van de kerk en de parochie. (1) Een nieuw hoogaltaar werd ten tijde van pastoor De Grave geplaatst. Zoals het past in deze kerk was het in gotische stijl gemaakt. We vonden noch datum, noch kostprijs. Boven het oude altaar hing er vroeger een schilderij, door pastoor C.Baeyens aan zijn kerk geschonken omstreeks 1590. Wat het voorstelde, of het kunstwaardig had of hoe het verdween is ons volledig onbekend. In mei 1881 wijdde Mgr. de Battice het nieuw gotisch altaar.

Na de besluitvorming aan het einde van het IIe Vatikaans Concilie vaardigden de bisschoppen veel nieuwe richtlijnen uit. Een voor de gelovigen zeer belangrijk decreet was voorzeker de wens het altaar dichterbij het volk te brengen en de priester naar de kerkgangers gekeerd te zien. In onze kerk kwam dus ook verandering : pastoor Schockaert laat een nieuw altaar plaatsen, juist in de kruisbeuk. Dit is een grote verbetering in de kerk omdat de celebrant nu zoveel dichterbij, bijna midden de gelovigen, celebreert. Een parochiaan, Alfons Souffriau, Steenweg op Ninove, maakte dit altaar. Op zondag 7 augustus 1966 werd de Eucharistieviering er voor het eerst gehouden. Ook over de zijaltaren zijn enkele bijzonderheden bekend. Pastoor Van de Putte meldt de vernieuwing van de beide zijaltaren tijdens de zomermaanden van 1899. Bij het wegnemen van de altaarsteen van het Onze-Lieve-Vrouwealtaar (links bij het binnentreden) werd een mooi relikwiekastje gevonden in de vorm van een buis in tin gemaakt, met rood wassen zegel dichtgemaakt. Bij de relikwieën bevond zich een rol met volgende tekst op de oorkonde :

(1) zie het dekanalaal verslag aangehaald bij J. De Potter in zijn werk : "De Dekenij Ninove op het einde der XVIde eeuw" z.p. 1944, p. 18.

"Matthias, (1), door de genade van God en de barmhartigheid van de "Apostolische Stoel, aartsbisschop van Mechelen, heeft de 28e juli "van het jaar van onze Heer duizend vijfhonderd 97 dit altaar gewijd "ter ere van de H.Maagd en sluit dit in samen met de relikwieën van "de H. Rumoldus en andere heiligen. Daarenboven zullen de gelovigen "vandaag en op de verjaardagen een aflat van 50 dagen kunnen be- "komen, wat wij bij deze bevestigen. Gedaan te Ninove, in ons diocees, "met ons zegel bevestigd. Op bevel van Z.H. Eminentie, Mgr. de Aarts- "bisschop. Petrus Buydens. "

Het zijaltaar links heeft middenin een mooi beeld van de gekroonde H. Maagd , Koningin van de hemel. Dit is aan beide zijden geflankeerd door twee taferelen uit het leven van O.-L.-Vrouw. Links is de boodschap van de engel uitgebeeld. Op een sierlijke banderol, door engelen vastgehouden, lezen we deze tekst : "Onbevleete Moeder, b.v.o." Deze aanroeping is in het Nederlands gesteld. Rechts zien we de Tenhemelopneming van Maria.

Het zijaltaar, **nu** aan Sint-Jozef toegewijd, was dit in de vorige eeuwen **niet**. Het werd voorheen steeds genoemd : het altaar van de H. Nikolaas. (2). Het bevatte bovendien een oud schilderij. (3). Dit altaar werd op 8 en 9 juni 1905 vervangen door een nieuw. De Aalstenaars Goethals en Van Caelenbergh zorgden ervoor. Het is de volledige tegenhanger van het Maria-altaar. De voorstellingen links en rechts van het beeld van de heilige gaven we al op p. 35.

2. **De predikstoel.** Van J. De Brouwer vernemen we dat er in 1736 een nieuwe preekstoel in de kerk kwam. (4). De 7e, 8e en 9e februari 1901 liet Van de Putte de oude predikstoel wegnemen; er kwam een andere door Van Caelenbergh gemaakt. Hij kostte 3.200 fr. Op vijf buitenkanten van de zeskantige kuip zijn Sint-Amandus, patroonheilige, en de vier evangelisten aangebracht. Lees hierover ook p. 27.

3. **De biechtstoelen.** In 1777 bezat de kerk drie biechtstoelen. Pastoor Van de Putte wil er nieuwe : de 11e februari 1905 komt de eerste, door Van Caelenbergh vervaardigd, naar tekening van Goethals. In april van hetzelfde jaar, juist voor Palmzondag, komt de tweede, volledig gelijkvormig aan de eerste. Met Allerheiligen komt nummer drie en kort voor Kerstmis is de reeks compleet. De pastoor betaalt voor de vier stuks 3.000 fr. De kerk heeft nog steeds dezelfde, maar nu worden zij zeer weinig gebruikt.

4. **Portalen.** Het eerste wordt geplaatst in oktober 1899. De Westvla-

(1) Matthias Hovius (= Van Hove), 3de Aartsbisschop van Mechelen na Perrenot de Granvelle en Joannes Hauchin. Deze Hovius leidde het aartsbisdom van 1581 tot 1620.

(2) Een gelijkaardige verandering deed zich ook voor te Tollembeek in 1870. Sint-Jozef was er van dan af beschermheilige van het altaar. Het Sint-Niklaasbeeld bleef er naast staan. Zie R. Van der Linden: "De Iconografie van St-Niklaas in Vlaanderen", Zottegem, 1972.

(3) Fr. De Potter-Broecaert schrijven : "... een gebrekkige kopie van degene, welke in de St-Bartholomeuskerk te Geraardsbergen te zien is en voorstelt : een prins, knielende voor een bisschop, wie hij een boek overhandigt". - Ook de in (2) pas aangehaalde auteur R. Van der Linden beschrijft dit doek in het a.w. p. 61. Bij De Potter-Broecaert, a.w. p. 20.

(4) zie bij J. De Brouwer, a.w. Dl. II; p. 522 e.v.

mingen Petrus Houthave en Julien Rabau maakten het. Het tweede, met draaiende scharnieren, is af eind augustus 1900 en kost 648,48 fr.

5. **De communiebank.** Ook deze werd vervangen door een nieuwe; op 28 maart 1900 staat ze er. Dezelfde Van Caelenbergh maakte ze, naar model door Goethals getekend.

In het hoogkoor laat de pastoor een nieuwe lichtkroon plaatsen, op zijn kosten. Aan pastoor Van de Putte werd een negendubbele luster met nog vier enkele lichtpunten bezorgd. Het komt ons voor dat deze luster nog in het koor hing zowat vijftig jaar geleden. Was hij beschadigd en werd hij dan verwijderd ?

6. **Het koorgestoelte.** Nieuwe zittingen worden aangebracht de 15e september 1900 ; Van Caelenbergh bracht ze ; hij had ze naar de tekening van Goethals gemaakt. Het kostte : 1.775 fr.

Vanzelfsprekend komen met regelmatige tussenpozen aankopen of zelfs herstellingen van kerkstoelen terug. Veel jaren geleden zagen we in de kerk vier soorten stoelen voor de gelovigen. De meest gegoeden schaften zich een dure stoel aan, met fluweel bekleed. De eigenaar alleen gebruikte die. Toch was dit alleen maar links zo, aan de dameskant. Anderen hadden een eigen, houten stoel, op een vaste plaats, ook alleen voor zichzelf. Veelal kon men de naam van de bezitster lezen op een koperen naamplaatje. De stoelen aan de mannenkant waren alle kerkbezit. Helemaal onderaan in de kerk stonden nog een zeker aantal heel kleine stoelen. Hiervan werd slechts gebruik gemaakt voor echte laatkomers.

Inmiddels is hierin allang verandering gekomen. Geen fluwelen stoelen meer. Geen apartheid meer in de kerk. Alle "geprivilegieerde" zittingen zijn gelukkig verdwenen. Er zijn nu alleen nog meubels aanwezig die eigendom van de kerk zijn.

7. **De beelden in de kerk. De kruisweg.**

Zeer oude beelden bezit de kerk niet. Toch zegt pastoor Boel in zijn inventaris van de parochiekerk dat er een "...beste wit goud geborduurd kleed is, met mantel en voile van O.-L.-Vrouw. "Die pastoor noteert trouwens nog twee andere klederen voor die beeltenis, zelfs nog "... twee gouden herten met ketting". Dat Lieve-Vrouwebeeld krijgt omstreeks 1860 een nieuwe zilveren kroon, evenals het beeld van het Kindje Jezus. Rond 1870 koopt pastoor Van Germeersch twee heiligenbeelden : Sint-Cornelius en Sint-Amandus. In 1867 was het beeld van de H. Franciscus-Xaverius aangekocht, alsmede een mooi vaandel, deze heilige ter ere. Voor de H. Kindsheid werd een nieuw beeld aangekocht in 1865.

Pastoor Van de Putte bestelt dan bij Fazzi te Gent twee nieuwe beelden : Sint-Rochus en Sint-Eligius. Dit was op 9 februari 1892. Er werd geen prijs vermeld. Behalve de altaarbeelden van Maria en Jozef staan vooraan ook nog de beelden van het H. Hart en van Maria. Bij een zuil is er nog een piëta. Wij kennen er niet de oorsprong van. Elders in de kerk staan

nog de beeltenissen van de heiligen Antonius van Padua en van Theresia van Lisieux. Onderaan in de kerk hangt in een lijst de afbeelding van O.-L.-Vrouw van Altijddurende Bijstand. De afbeelding wordt zeer druk bezocht en aangeroepen. De herkomst ervan vonden we niet terug.

Sinds mensenheugenis hangt het zware, sobere missiekruis aan de grote pilaar van de kruisbeuk.

Een laatste woordje over de kruisweg. Alhoewel wij nergens sporen van aankoop vonden lijkt ons deze veel gelijkenis te vertonen met de biechtstoelen, het koorgestoelte, de altaren, enz. Zo durven we vooropstellen dat deze kruisweg hoogstens honderd jaar oud is. De maker is ons niet bekend.